

**Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes
vispārīgais administratīvais akts Nr. 14.2-07/6604**

Kuldīgā 2023. gada 30. augustā

Valsts nozīmes vēsturiska notikuma vietas izmantošanas un saglabāšanas norādījumi

Norādījumi izdoti Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautas valsts nozīmes vēsturiska notikuma vietas – Oskara Kalpaka memoriāls "Airītes" (valsts aizsardzības Nr. 2613) Saldus novads, Zirņu pagasts; pie Kalpakiem (turpmāk tekstā – kultūras piemineklis) izmantošanai un saglabāšanai.

Adresāts: Kultūras pieminekļa vai tā daļas īpašnieks (valdītājs).

Pamatojums: Norādījumi izdoti, pamatojoties uz: likuma "Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 5. pantu un Ministru kabineta 26.10.2021. noteikumiem Nr. 720 "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" (turpmāk tekstā – Noteikumi Nr.720), nosakot kultūras pieminekļa, tā teritorijas un aizsardzības zonas uzturēšanas režīmu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, kā arī darbības, kuras var veikt bez Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes (turpmāk tekstā – Pārvaldes) atļaujas, lai novērstu saglabājamo un aizsargājamo kultūrvēsturisko vērtību iznīcināšanu vai bojāšanu; uz Administratīvās atbildības likumu; uz 23.12.2022. Kultūras ministrijas rīkojumu Nr. 2.5-1-202 "Grozījumi Kultūras ministrijas 1998. gada 29. oktobra rīkojumā Nr. 128 "Par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu", publicētu Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" 29.12.2022., pieejams <https://www.vestnesis.lv/op/2022/252.3>.

Kultūras pieminekļa statuss un saglabājamās vērtības: vēsturiska notikuma vieta iekļauta Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā kā valsts nozīmes kultūras piemineklis. Informācija par valsts nozīmes kultūras pieminekli un tam noteikto aizsardzības zonu, kā arī to uzturēšanas režīms pieejama kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" <https://mantojums.lv/cultural-objects>.

Atbilstoši Noteikumu Nr. 720 18.11. punktā noteiktajam, kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības ir iekļautas Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu reģistrā, kurš ir pieejams kultūras mantojuma pārvaldības informācijas sistēmā "Mantojums" <https://mantojums.lv/cultural-objects>. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 720 21. punktā noteikto, kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības reģistrā precizē Pārvalde.

Saglabājamo vērtību precizēšanu Pārvalde veic esošā aizsargājamā objekta ietvaros, ja veiktie precizējumi nemaina kultūras pieminekļa vērtības grupu un ja iestāties vismaz viens no šādiem gadījumiem: saņemti jauni izpētes, arhitektoniski mākslinieciskās inventarizācijas materiāli; aktualizēta vērtību apzināšana; veikta kultūras pieminekļa atjaunošana, konservācija, restaurācija, pārbūve; kultūras piemineklim konstatēti neatgriezeniski bojājumi; iesniegts kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pamatots ierosinājums saglabājamo vērtību precizēšanai.

Pārvaldes izvirzītās prasības:**1. Kultūras pieminekli:****1.1. Kultūras pieminekļa uzturēšanas režīms:**

1.1.1. Fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāts kultūras piemineklis, kas ir to īpašumā (valdījumā). Valsts īpašumā esošā kultūras pieminekļa saglabāšanu nodrošina to teritorijas īpašnieks/valdītājs.

1.1.2. Kultūras pieminekļa īpašnieka (valdītāja) pienākums ir ievērot likumus un citus normatīvos aktus, kā arī Pārvaldes norādījumus par kultūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu; informēt Pārvaldi par katru bojājumu, kas radies īpašumā (valdījumā) esošajā kultūras pieminekļi.

1.1.3. Kultūras pieminekli izmanto tā sākotnējai funkcijai vai kultūras, izglītības, zinātnes, tūrisma, saimnieciskiem vai citiem mērķiem tā, lai tiktu saglabāts kultūras piemineklis.

1.1.4. Lai nodrošinātu kultūras pieminekļa uzturēšanu un saglabāšanu, īpašniekam (valdītājam) savlaicīgi un regulāri jāveic kultūras pieminekļa apsekošana (vizuālā apskate). Ja kultūras pieminekli saglabājušies vēsturiskie interjeri, īpašniekam (valdītājam) jāveicina to saglabāšanai atbilstošs mikroklimats, izvairoties no straujām mitruma un temperatūras svārstībām.

1.1.5. Kultūras pieminekļa uzturēšanu, konservāciju, remontu un restaurāciju veic ēkas īpašnieks (valdītājs) par saviem līdzekļiem.

1.2. Saimnieciskās darbības ierobežojumi:

1.2.1. Kultūras pieminekli ir aizliegts iznīcināt, tā pārveidošana vai oriģinālo daļu aizstāšana ar jaunām daļām pieļaujama tikai tad, ja tā ir labākā iespēja, kā saglabāt kultūras pieminekli, vai arī tad, ja pārveidojuma rezultātā nepazeminās tā kultūrvēsturiskā vērtība.

1.2.2. Kultūras pieminekļa konservācijā, remontā un restaurācijā lieto oriģinālam un vēlāku laiku vērtīgiem uzslāņojumiem atbilstošus un ar tiem saderīgus materiālus.

1.2.3. Ja paredzēti kultūras pieminekļa pārveidošanas darbi, kas rada izmaiņas kultūras pieminekļa saglabājamajās vērtībās, nepieciešams saņemt Pārvaldes atļauju izpētes, konservācijas vai restaurācijas darbiem. Darbus drīkst veikt tikai kompetenta speciālista vadībā, kura kompetenci pamato atbilstošs kvalifikāciju apliecinošs dokuments.

1.2.4. Pārvalde kultūras pieminekļa īpašniekam (valdītājam) izsniedz darbu atļauju, pamatojoties uz iesniegumu, kurā norādīta paredzamā darbu vieta, apjoms un izpildīšanas veids. Atļauju izsniedz pēc veicamo darbu dokumentācijas (atkarībā no darbu rakstura un apjoma – vizuālās fiksācijas dokumentu, projekta, apraksta un metodikas) izvērtēšanas.

1.2.5. Par kultūras pieminekļa aizsardzības noteikumu pārkāpšanu var tikt piemērota administratīvā atbildība.

1.3. Darbības, kuras var veikt bez Pārvaldes atļaujas:

1.3.1. Kultūras pieminekļa kopšana, uzturēšana un cita saimnieciskā darbība, kas tiek veikta, izmantojot oriģinālam atbilstošus materiālus un tehnoloģiju, nepārveidojot kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības.

2. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā:**2.1. Uzturēšanas režīms:**

2.1.1. Kultūras pieminekļa pieguļošajā teritorijā – īpašuma vai aizsardzības zonas robežās, lai nodrošinātu kultūras pieminekļa un tam raksturīgās vides saglabāšanu, kā arī nepieļautu vai samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz konkrēto kultūras pieminekli, īpašniekam (valdītājam) jāuztur: apkārtnē raksturīgā ainava un vēsturiskā plānojuma struktūra (ko veido tās elementi – ceļu tīkls ar vēsturisko ieseguma veidu, stādījumi, alejas, meži, lauki, pļavas, to kontūras, raksturīgā veģetācija, vēsturiski raksturīgā apbūve, vēsturiskais labiekārtojuma raksturs,

vēsturiskas inženierbūves); pieklūšanas iespēja piemineklim (brīva vai daļēji ierobežota); kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespēja no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem; raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no pieminekļa.

2.2. Saimnieciskās darbības ierobežojumi:

2.2.1. Kultūras pieminekļa aizsardzības zonā jāsaglabā tā vēsturiski nozīmīgo plānojumu un telpisko struktūru, atbilstošo vidi, ainavu, apzaļumošanas un labiekārtošanas raksturu, kā arī jānodrošina kultūras pieminekļa vizuālo uztveri.

2.2.2. Nepieciešams saņemt Pārvaldes atļauju, ja paredzama darbība kultūras pieminekļa aizsardzības zonā, kas pārveido vidi un ainavu ap kultūras pieminekli.

2.2.3. Īpašnieka (valdītāja) pienākums ir laikus informēt Pārvaldi par būvniecības iecerēm un tāda veida saimniecisko darbību savā īpašumā, kas pārveido apkārtnē esošo aizsardzības zonas robežas vai kas var ietekmēt kultūras pieminekļa saglabāšanu un pieklūšanu tam.

2.3. Darbības, kuras var veikt bez Pārvaldes atļaujas:

2.3.1. Pārvaldes atļauja nav nepieciešama, ja netiek pārveidots kultūras pieminekļa aizsardzības zonā esošo būvju un ainavas elementu ārējais veidols vai reljefs.

3. Citi noteikumi:

3.1. Ja īpašnieks atsavina valsts nozīmes kultūras pieminekli, valstij ir pirmpirkuma tiesības. Lēmumu par valsts pirmpirkuma tiesību izmantošanu vai atteikšanos no tām pieņem Pārvalde.

3.2. Kultūras pieminekli var atsavināt, ja par nodomu tos atsavināt īpašnieks ir paziņojis Pārvaldei un nākamais tā īpašnieks ir iepazinies ar Pārvaldes izsniegto vispārējo normatīvo aktu kultūras pieminekļa izmantošanai un saglabāšanai.

3.3. Kultūras pieminekļa īpašniekam ir pienākums nostiprināt zemesgrāmatā īpašuma tiesību aprobežojumu uz kultūras pieminekli.

3.4. Ja īpašnieks, atsavinot kultūras pieminekli, konstatē aizdomīga darījuma pazīmes, tas ir, darījumu vai darbību ar kultūras pieminekļiem, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, tai skaitā, līdzekļiem, kuri pieder personai vai kurus tieši vai netieši kontrolē persona, kura ir iekļauta uz Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pamata Ministru kabineta sastādītajā sankciju subjektu sarakstā (<https://sankcijas.fid.gov.lv/>), vai saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu, īpašnieks par to nekavējoties ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam (<https://www.fid.gov.lv/lv>), informāciju iesniedzot Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā. Īpašnieks informē Pārvaldi par to, ka šāds ziņojums ir iesniegts Finanšu izlūkošanas dienestā, sniedzot vispārīgu darījuma aprakstu.

4. Apstrīdēšanas kārtība:

4.1. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmo daļu, Administratīvais akts stājas spēkā brīdī, kad tas publicēts laikraksta "Latvijas Vēstnesis" mājaslapā www.vestnesis.lv.

4.2. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76. panta pirmo un otro daļu, 77. pantu un 79. panta pirmo daļu Administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Pārvaldes vadītājam, iesniedzot iesniegumu Pārvaldē, Mazajā Pils ielā 19, Rīgā, LV-1050; pasts@mantojums.lv. Administratīvā akta apstrīdēšana tā daļā neaptur administratīvā akta darbību.

Kurzemes reģionālās nodaļas vadītāja E. Orna